

ОДЗИВИ ЧИТАЛАЦА

Потпуковник **ДУШАН БРСТИНА**

ОСОБЕНОСТИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ КОМАНДОВАЊА И ВЕЗА СТРЕЉАЧКОГ КОРПУСА У НАПАДУ СА ФОРСИРАЊЕМ РЕКЕ

Пошто чланак, који је под горњим насловом изашао у „Војном делу“ бр. 6 за 1950 годину, задире у област питања која су у Служби веза доста сажета и недовољно обрађена, покушаћемо да изнесемо своје мишљење о томе колико се те правилске одредбе, као и поставке писца у наведеном чланку, могу применити у нашим условима.

У наведеном чланку може се уочити следеће:

— да се за обезбеђење веза командовања, садејства и специјалних веза за техничко руковођење прелазом предвиђа знатно више средстава везе (жичних и радио), но што јединице за везу имају у свом формациском саставу и наоружању (на пример за ојачање корпуса при форсирању реке, поред формациских средстава, предвиђа се 100 км кабла, 80 телефонских апарата и 60 радиостаница);

— да повећање средстава везе за јединице које се налазе у првом ешелону корпуса треба извршити одузимањем из јединица које се налазе у другим борбеним ешелонима, ојачањем од стране претпостављене команде, и одузимањем средстава од инжењерских јединица које обезбеђују форсирање реке;

— да поред нормалних веза командовања и садејства треба осигурати специјалне везе техничког руковођења техничким припремама и извршења прелаза и то по свим елементима командовања, и

— да се у чланку не даје објашњење како се наведена средства ојачања могу обезбедити са обученим људством за послуживање, јер је за њих, према грубом прорачуну, потребно најмање око 120 радиотелеграфиста (фониста), 230 линијаша и неколико десетина телефониста. Ово је питање нарочито актуелно ако се средства додељују од претпостављене команде из складишта, тј. без обученог људства.

Разматрајући приложене шеме радио и жичних веза, долази се до закључка да писац недовољно користи постојеће и у циљу командовања организоване везе (иако оне у скоро свим условима напада и одбране у потпуности задовољавају како са становишта своје пропусне моћи, тј. по броју предатих и примљених телеграма и објављених разговора, тако и са становишта сигурности и непрекидности веза), већ се поред њих предвиђају и

допунске везе за техничко руковођење, које су разгранатије од веза командиовања и садејства и захтевају знатна средства ојачања.

Пре свега, треба размотрити и уочити не само последице које могу да наступе ако се траже толика ојачања, већ и то да ли су та ојачања и допунске везе потребни у том обиму који се чланком захтева и на које се тешкоће при томе наилази.

а) Ако се наведена средства ојачања одузму од јединица које се налазе у другом ешелону, онда се умањује њихова бојна готовост, јер се може догодити да у даном моменту ступе у борбу без својих формациских средстава која су већ употребљена за обезбеђење веза техничког руковођења прелазом. Осим тога, та су средства изложена дејству непријатељске ватре и уништењу, јер према чланку (први став на страни 94) она треба да остану у дејству за време док све јединице не пређу на другу обалу, иако писац каже да је ово одузимање средстава привремено и да их треба благовремено вратити у састав јединица, тј. пре него што се јединице пребаце на другу обалу (види трећи став на страни 94). Очигледно је да је ова поставка у противречности са претходним захтевом, наиме, да та средства везе морају остати у дејству док се све јединице корпуса не пребаце на другу обалу. Овде се сада поставља питање: како и када треба одредити тај моменат скидања дејствујућих средстава, а да се не умањи бојна готовост јединица из чијег је састава узет материјал и људство а да не дође до прекида веза за техничко обезбеђење прелаза. У овом погледу јединице веза су у тежем положају од свих осталих родова зато што су њихова средства највише развучена (жична средства) и што је скупљање тих средстава скопчано са низом тешкоћа и знатним утрошком времена (пружање и скупљање 100 км кабла и његово пребацивање на другу обалу и поновно постављање захтева доста времена, тако да би јединица, из које је тај кабел узет и употребљен на овој обали реке, морала редовно без њега да пређе на другу страну, а то би свакако умањило њену бојну готовост).

Према изнетом сматрамо да је такав начин ојачавања средствима за везу веома опасан и компликован и да би га требало одбацити и из наших правила и из наше праксе.

б) Ако бисмо одузели средства везе од инжењерских јединица, које врше техничко обезбеђење прелаза преко реке и налазе се на самој обали, и употребили их за техничке везе руковођења на дубини до 12 км (како то писац предлаже у шеми жичних веза), онда би се и инжењерске јединице лишиле својих формациских средстава и изложиле опасности да се и оне у даном моменту ангажују на неком другом задатку, а можда и на другој обали, без својих средстава везе. Но, и поред тога, сва та средства не би ни била довољна за обезбеђење веза за техничко руковођење. Због тога сматрамо да инжењерским јединицама треба оставити властита средства за извршење њихових задатака за које су и предвиђена, јер се баш овде од њих траже највећа напрезања, тим пре што би се одузимањем и померањем средстава за везу умањила њихова бојна готовост.

в) Иако ће претпостављена команда понекад вршити ојачавање средствима везе, ипак је сигурно да се то неће моћи вршити у толиким количинама, јер армија никада неће имати могућности, а ни потребе, да корпус ојачава са 100 км кабла, 80 телефона и 60 радиостаница. При томе

треба имати у виду да нећемо имати толико тешкоћа код ојачања са линиским колико са радиојединицама. Поставља се питање: коју би радиојединицу, са толико радиостаница и обучених радиотелеграфиста — фониста, армија могла да додели корпусу у циљу ојачања? Осим тога треба подвући да је формација наших јединица за везу тако предвиђена да својим формациским средствима скоро редовно могу да изврше постављене задатке, тако да ће потребе за незнатним ојачањима бити врло ретке. По нашем мишљењу, непотребна су предложена ојачања за организацију веза ако се план веза постави и оријентише само на формациска средства јединица, и ако се при планирању радио и других веза ослободимо извесних шаблона и непотребних канала, које предвиђа и Служба веза и наведени чланак. У првим годинама рата Совјетска армија је била завела праксу слања радиосредстава са послугама у потчињене јединице у циљу обезбеђења једног или два канала (тзв. ојачање потчињених), па је то озакоњено и у Служби веза, али никада није вршено ојачање комплетним радиојединицама и у тако великом броју радиосредстава. Међутим, наше искуство и пракса су доказали да је такво слање радиосредстава у потчињене јединице непотребно, а у неким случајевима чак и штетно.

Да бисмо доказали непотребност извесних канала радио и жичних веза, а у вези с тим и наведених ојачања, размотрићемо који се канали радио и жичне везе предвиђају у наведеном чланку, каква је њихова улога, и који се канали могу изоставити у организацији веза, а да то не иде на уштрб сигурности и непрекидности у командовању за време прегруписавања трупа и њиховог довођења у рејоне концентрације, у току припрема форсирања, заузимања полазног распореда за форсирање, форсирања реке предњим пешадским деловима првих ешелона, а и за време прелаза главних снага на супротну обалу и њиховог напада из рејона мостобрана.

Ослањајући се на тач. 392 Службе веза, писац предвиђа, поред веза командовања и садејства, и посебне радио и жичне мреже за техничко руковођење прелазом. Али ако се та одредба примени у пракси у оном обиму у коме је то предвиђено у наведеном чланку, онда долази до непотребне компликације и сувишности у организацији и реализацији веза. Пре свега, то доводи до развлачења снага и средстава у ширину, до њеног разбијања на много канала, тј. на већи број мање сигурних, уместо мањег броја али сигурнијих и квалитативно бољих канала. То је доказала и наша пракса и досадашње вежбе са средствима везе. Ми смо, с обзиром на број обучених радиотелеграфиста-фониста — постизали боље резултате када смо отступали од правилских одредби и сводили број радиоканала од 7 или 8 на 3—5. Због тога би свако расплињавање средстава везе у садашњим условима, при стању садашњег броја средстава и постојеће обучености људства везе, могло имати негативних последица.

У чланку на стр. 96 каже се:

„Поред радиовеза командовања (са КМ и КО армије), које се организују као у нормалном нападу, штаб армије организује и посебну радиомрежу за оперативнo-техничко руковођење прелазом трупа у коју улазе радиостанице (пријемници) команданта армије, команданата стрељачких корпуса у првом ешелону и армиских места прелаза. У стрељачком корпусу, поред радиовеза командовања (са КМ и КО корпуса), које се организују као

у нормалном нападу, образује се посебна радиомрежа за техничко руковођење у коју улазе радиостанице КСК, радиостанице команданата стрељачких дивизија у првом ешелону корпуса (као команданата дивизијских отсека прелаза) и команданата корпусних места прелаза. Ако се армска места прелаза користе за прелаз јединица корпуса у првом ешелону, потребно је да и команданти армиских места прелаза уђу у ову мрежу. Командант корпуса, као командант корпусног места прелаза, у овој мрежи остварује руковођење прелазом. Исто тако, преко те мреже командант инжењерије стрељачког корпуса руководи инжењерским радовима на корпусном отсеку прелаза“.

Поред наведених мрежа командовања са КМ и КО и радиомреже за техничко руковођење прелазом, према чланку, организује се и радиомрежа команданата места прелаза у коју улазе радиостанице команданата места прелаза и њихових помоћника на другој обали реке, а и команданата јединица који прелазе реку на тим местима прелаза. Још се у корпусу организује посебна радиомрежа садејства у коју, поред осталих, улазе и радиостанице штабова дивизија првог и другог ешелона и дежурна радиомрежа.

Овако разгранате и многоканалне мреже радиовеза, које писац наводи и захтева, условљавају многе тешкоће о којима је раније говорено, а које могу довести и до тога, да се, и поред свих толиких канала, у даном моменту остане без сигурне радиовезе са јединицама. Поред наведеног до губитка радиовезе може доћи и услед спорог прелажења манипулативног људства из једне у другу радиомрежу са новим радиокарактеристикама, које ће сада радити за рачун јединица другог ешелона, а код жичних веза услед спорог скупљања телефонско-линиског материјала као и оштећења и губитака који неминовно настају за време обезбеђења техничких веза. Осим тога, долази и до развлачења манипуланата на више канала, па и до тога да се сами послужиоци примљених апаратура, као и руководиоци, немарније односе према тим средствима него према својим формациским, што је досадашња пракса већ потврдила.

Поставља се питање: да ли су сви ти канали радиовеза заиста потребни и хоће ли бити довољно искоришћена њихова пропусна моћ? Да ли се са њима постиже толика сигурност колико се на другој страни губи услед наведених тешкоћа и опасности од поремећаја у радиовези и шта ће радити радиомреже и радиоправци који су организовани за рачун командовања и садејства и личне радиомреже команданта армије и корпуса? Зар није погрешна поставка да везе командовања и садејства служе као допуна радиовеза за техничко руковођење? По нашем мишљењу било би боље, лакше и сигурније да буде баш обратно, тј. да везе за техничко руковођење служе као допуна веза командовања и садејства, чија пропусна моћ, под условом да су правилно постављене и прилагођене одговарајућој ситуацији може задовољити све потребе штаба у свим условима напада и одбране и онда када откажу све друге везе (жичне и курирске). Осим тога, требало би одговорити и на питање: зашто се депеше и радиофонски разговори, који би се водили и предавали у радиомрежама за техничко руковођење прелазом, не могу предавати преко мрежа и праваца командовања и садејства, а нарочито преко радиомрежа личних станица које стално у стопу прате команданте јединица?

Према чланку испада да се специјалне радиомреже организују зато да би радиомреже командовања, садејства и личних станица мировале све док се не изврши форсирање, па да се тек онда тежиште веза пренесе на њих. По-

ставља се питање: за кога треба да раде мреже командовања и садејства ако не за штаб, чији је орган и начелник инжињерије, и шта ће се друго у тим радиомрежама предавати (ако је добро изведена припрема операције), ако не оне депеше и вршити онај саобраћај који се односи на извршење прелаза, пошто је то у даном моменту најважнији задатак целе јединице, као и зашто су онда потребне те радиовезе кад би оне и остали канали веза у том случају били неискоришћени?

У досадашњој нашој пракси и на вежбама дошли смо до закључка да је за везу са стрељачким дивизијама и стрељачким корпусом на правцу главног удара или тежишту одбране пропусна моћ пет канала радиовеза (везе командовања и садејства) довољна да у потпуности апсорбује сав депешни и радиофонски саобраћај и да могу задовољити потребе не само у погледу пропусне моћи, већ и у погледу непрекидности. Због тога нису потребне тако разгранате „специјалне везе за техничко руковођење“, само је питање како те канале треба ускладити са задатком инжињерских јединица и како са њима повезати све оне јединице које врше или обезбеђују прелаз. Треба имати у виду велику погодност радиомреже личних радиостаница у којој се команданту у свако доба и са сваког места може обезбедити радиовеза са командантима јединица и то не само у личној, већ и у осталим радиомрежама и радиоправцима у циљу добијања обавештења и издавања потребних наређења.

Према томе, сматрамо да је непотребна организација специјалних радиомрежа за техничко руковођење прелазом, изузев радиовезе начелника инжињерије са командантом места прелаза и команданата места прелаза са помоћницима на другој обали, и то овде баш зато што ће се жичне везе тешко и са извесним закашњењем успостављати и што може доћи до прекида жичних веза преко реке, тако да сав саобраћај око прелаза треба обављати у радиомрежама и радиоправцима командовања, садејства и у радиомрежама личних станица. Тиме би отпала и потреба померања радиосредстава унутар јединица, тако да би свако средство служило тамо где је и формацијом предвиђено. Да би командант јединице у сваком моменту имао везе са начелником инжињерије, потребно је да се начелнику инжињерије додели радиостаница, коју би требало укључити у личну радиомрежу како би командант могао испољавати свој утицај на начелника инжињерије и, обратно, како би начелник инжињерије у свако доба могао да добије команданта корпуса и команданте стрељачких дивизија, а преко њих начелнике инжињерије дивизије. Та радиостаница може се узети из резерве начелника везе или из ојачања претпостављене команде. На исти начин може се обезбедити начелник инжињерије са извесним бројем (највише 3—5) ултракраткоталасних станица за везу са командантима и помоћницима команданата места прелаза. Овај мали број радиостаница за потребе инжињерије не би изазвао веће тешкоће о којима смо раније говорили, а радиовеза са свим одговорним руководиоцима за форсирање била би сигурна и непрекидна.

Исто тако, сматрамо да нема потребе да се извесан број радиостаница пребацује на другу обалу у састав ИЦВ у циљу обезбеђења радиовезе са јединицама на другој обали до преласка КМ стрељачког корпуса, већ би било боље да се веза са јединицама које су се пребациле на другу обалу одржава са старог КМ све док први ешелон радиоцентра, који иде са првим ешеленом

везе за техничко руковођење. Због тога се и овде поставља питање: да ли су жичне везе за техничко руковођење потребне у оним размерама и са свим местима која се у чланку предвиђају? Зар жичне везе, које у потпуности задовољавају у свим сложенијим операцијама, уз мање допуне, не могу задовољити потребе и при форсирању реке?

Ако погледамо шему жичних веза на стр. 98, онда ћемо видети да су везе за техничко руковођење разгранатије од веза командовања и садејства, и да се те везе подижу не само на обали реке и у њеној непосредној близини, тј. до полазних и очекујућих рејона, већ и у рејонима концентрације на дубини 7—12 км.

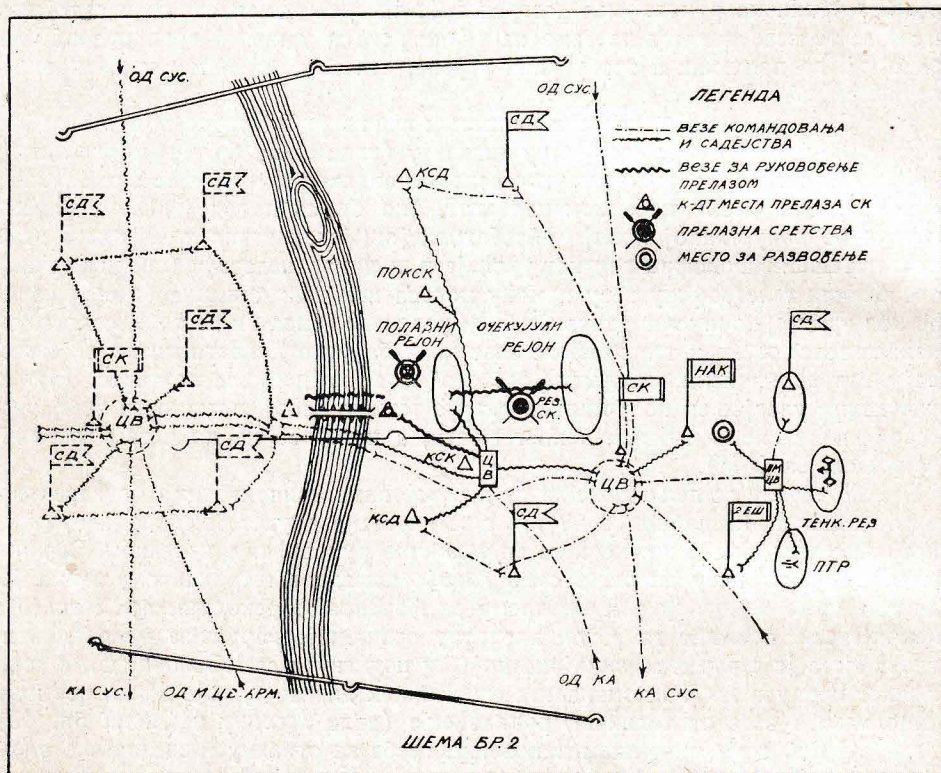
Овде се, такође, поставља питање: зашто је потребна полустална линија за деснокрилну и левокрилну дивизију (види шему бр. 4), поред линија које су подигнуте и приказане као веза командовања и чему ће оне служити ако се помоћу њих неће командовати? Ако бисмо поред једног физичког канала по полусталној линији обезбедили још један канал телефонске везе, постављањем високофреквентног уређаја и преко транслатора (средња тачка), обезбедили телеграфску везу помоћу морзеа или далекописача (а овај начин ће код армије, корпуса и дивизије бити редован), онда би се добило довољно канала телефонске и телеграфске везе који би у потпуности могли да савладају сав телефонски и телеграфски саобраћај који би се захтевао. Ако се наведеним удвајањем полусталних линија тежило већој сигурности везе, онда се оне нису смеле паралелно постављати, а поготово не по истом елементу командовања (КМ).

У чланку се даље каже да су и у рејонима концентрације (за дивизије првог ешелона на дубини 6—7 км, а за дивизије другог ешелона 7—12 км) потребне специјалне жичне везе за техничко руковођење прелазом. Зар и у овим рејонима нису довољне само линије командовања, пошто у њима јединице врше само обуку и припрему за форсирање реке, тим пре што је и непријатељу отежано да у том простору озбиљније нарушава успостављене везе? Иста је ствар и са линијама које су подигнуте са КО команданта стрељачког корпуса до КО команданта стрељачких дивизија, које писац неоправдано назива везе за техничко руковођење (види легенду на шеми бр. 40).

Према томе, по нашем мишљењу, треба да отпадне и све остале удвајајуће везе, а од специјалних веза за техничко руковођење прелазом да се подигну само линије од КО команданта стрељачког корпуса до полазног рејона (пошто се ова веза не успоставља у нормалним условима), затим између полазних и очекујућих рејона и са главним местом за развођење јединица, када за то постоје услови. Но, да би се избегло постављање везе са главним местом за развођење, могао би се ЦВ другог ешелона или помоћни центар везе (ако се организује) поставити у рејонима који су одређени као места за развођење. Осим тога, прорачун жичних средстава за везу треба подесити тако да се и ове незнатне допунске везе за техничко руковођење могу обезбедити формациским средствима или незнатним ојачањем од претпостављене команде.

По нашем мишљењу, није потребна жична веза са местима где су груписана средства за прелаз, зато што та места треба да се налазе што је могуће ближе реци, тако да се веза са њима може одржавати куририма и сигналним средствима. Исто тако непотребна је и специјална веза између

команданата места прелаза, изузев оне од КО команданта стрељачког корпуса до команданта места прелаза, а међусобна веза између команданта места прелаза треба да се одржава преко веза командовања. И овде, као и код радиовеза, треба имати у виду да је у даном моменту главни задатак јединице да форсира реку и да ће се у том циљу првенствено користити линије командовања и садејства да би се тај задатак извршио.

ШЕМА БР 2

Слажемо се са писцем да треба подићи везу команданта места прелаза са његовим помоћником на другој обали, када год за то има услова, с тим да се за то може корисно употребити и светло-сигнална веза, и да се за жичну везу преко реке може користити и обичан телефонски кабел (са бољом изолацијом, а још је боље ако се има са миполан изолацијом), који може да остане у води два, три па и више дана, јер се често неће располагати специјалним подводним каблом.

Како, по нашем мишљењу, треба организовати жичну везу приликом прелаза реке, може се видети из приложене шеме бр. 2.